سخن سردبیر
Editorial
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره ۱۳، دی ۱۳۹۳، ۹۲۴-۹۲۳

طبقه بندی سوء رفتارهای پژوهشی

Classification of Research Misconduct

محسن رضائیان[۱]
M. Rezaeian

خلافکاری‌های پژوهشی (Research misconduct) مشتمل بر طیف وسیعی از رفتارهای بسیار مخرب تا رفتارهای کمتر مخربی را در بر می‌گیرد که می‌توان مهمترین آنها را به شرح زیر طبقه‌بندی نمود [۲-۱]:

- جعل داده‌ها
- تحریف داده‌ها
- دستبرد علمی
- عدم دریافت تأییدیه از یک کمیته اخلاق
- عدم اعلام صریح این نکته که داده‌های گم شده وجود دارد
- حذف داده‌های دور افتاده بدون اعلام این نکته
- در نظر نگرفتن داده‌های لازم برای بیان عوارض جانبی در یک کارآزمایی بالینی
- انجام دادن پژوهش بر روی انسان‌ها بدون دریافت موافقت آگاهانه آنان
- منتشر کردن نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل‌های از پیش در نظر گرفته نشده، بدون اعلام این نکته
- مناقشه نویسندگی
- انتشار مجدد و انتشار مضاعف
- انتشار قسمتی از نتایج به جای انتشار تمام نتایج
- عدم بیان روشن هرگونه تعارض در منافع
- عدم انجام صحیح و دقیق مروری بر متون قبل از انجام هرگونه پژوهش جدید

۱- استاد گروه آموزشی پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
تلفن: ۳۴۲۶۴۰۰۳-۰۳۴، دورنگار: ۳۴۲۵۵۲۰۹-۰۳۴، پست الکترونیکی: moeygmr2@yahoo.co.uk

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-25]
[DOR: 20.1001.1.17353165.1393.13.10.2.1]

در شماره‌های پیشین، خوانندگان، نویسندگان و داوران فرهیخته مجله دانشگاه را با برخی از مهمترین این سوء رفتارها در قالب نگارش سرمقاله‌های گوناگون آشنا ساخته‌ایم [۸-۳]. با این وجود، در این سخن سردبیری ذکر این نکته ضروری است که، دانشمندان انواع سوء رفتارهای پژوهشی را در دو طبقه تقلب‌های پژوهشی (Research Fraud) و رفتارهای پژوهشی ابهام برانگیز (Questionable Research Practice) جای می‌دهند. دسته اول یعنی تقلب‌های پژوهشی به خلافکاری‌های بسیار مخرب پژوهشی نظیر جعل داده‌ها، تحریف داده‌ها و دستبرد علمی اطلاق می‌گردد که آثار بسیار سوء و مخربی را از خود بر جای می‌گذارند. این در حالی است که رفتارهای پژوهشی ابهام برانگیز شامل رفتارهای کمتر مخرب نظیر مناقشه نویسندگی، و منتشر کردن نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل‌های از پیش در نظر گرفته نشده، بدون اعلام این نکته و نکاتی از این دست می‌گردد [۹].

پرهیز از سوء رفتارهای پژوهشی به ویژه برای محققین جوان بسیار ضروری است و انشاءا... در سخن سردبیری شماره بعدی مجله به این نکته خواهیم پرداخت.

References

[1] Evans S. HOW common it is? Royal college of physicians of Edinburgh joint consensus conference on misconduct in biomedical research. Suppl.7. 2000; (30)1.

[2] Rezaeian M. A review on the diverse types of research misconduct. *Middle East J Family Med* 2014; 12(7) : 43-4.

[3] Rezaeian M. Publication ethics. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2009; 8 (4) : 251-2.

[4] Rezaeian M. How to prevent authorship dispute. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2009; 8 (2) : 75-8.

[5] Rezaeian M. Conflicts of interest. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2009; 8 (3) : 157-8.

[6] Rezaeian M. Redundant publication. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2010; 9 (4) : 247-8.

[7] Rezaeian M. Fabrication and falsification of data. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2011; 10 (1) : 1-2.

[8] Rezaeian M. Salami publications and meat extenders articles. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2013; 12 (7) : 503-4.

[9] Farthing MJ. Research misconduct: a grand global challenge for the 21st century. *J Gastroenterol Hepatol* 2014; 29(3): 422-7.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-25]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1393.13.10.2.1]